

Nautinnonhalu vie voitonjanon: Lumilautailu ja urheilun muuttuvat sosialisaatioympäristöt

Anna-Liisa Ojala ja Hannu Itkonen

Urheilun sosiaalistumisympäristöt muodostavat merkittävän kasvualustan suomalaisten nuorten elämässä. Tämä artikkeli paikantaa nuorisourheilun tavoitteita koskevien normien muutoksia kuljettaessa modernista ajasta jälkimoderniin. Tavoitimme lumilautailijoiden haastatteluiden avulla jälkimodernille ajalle sopivia urheilurien tavoitteita, jotka haastavat moninaisuudessaan modernin totisuuden ja sääntökeskeisyyden, ja jotka tarjoavat omaehtoisemman tulkinnan urheilu-uran onnistumisesta kuin modernit urheilukulttuurit.

Johdanto

Nuorisokulttuurisen liikkumisen käsite on syntynyt tarpeesta ymmärtää nuorille ominaista liikkumista, joka monella tavalla haastaa modernille urheilukulttuurille tyypillisiä ruumiinkulttuureita ja sosialisaatioympäristöjä (esim. Itkonen 2003; Ojala & Itkonen 2013). Osa nykyajan nuorista rakentaa esimerkiksi lumilautailun, skeittauksen ja parkourin keinoin uudenlaista ruumiinkulttuuria, jossa lähtökohdat urheilemiselle ovat aiemmista sukupolvisista poikkeavat. Tästä lähtökohdasta käsin jäljitämme artikkelissamme urheilun muuttuvia sosialisaatioympäristöjä modernista yhteiskunnasta jälkimoderniin siirryttäessä. Rajaamme tutkimuskohdettamme tarkastelemalla lumilautailussa esiintyviä normeja suhteessa modernin ajan urheilukulttuureiden normeihin. Tutkimuskysymykseksemme asetamme sen, kuinka suomalaisten lumilautailijoiden urheilu-urakertomuksissa näkyvät normit urheilijan tavoitteista poikkeavat moderneissa urheilukulttuureissa syntyneistä nuorisourheilulle asetetuista tavoitteista.

Englanninkielisissä tutkimuksissa käytetään nuorisokulttuurisen liikkumisen sijasta käsitteitä action sports, lifestyle sports, extreme sports tai alternative sports (ks. Tomlinson et al. 2005, 2). Suomalaisissa tutkimuksissa liikkumisen nuorisokulttuurisuudella viitataan siihen, etteivät liikkumismuodot ole aikuisten säätelemän urheilu- ja liikuntamaailman imitointia, vaan nuoret aktiivisesti ja jatkuvasti kehittelevät nuorisokulttuuristen liikkumismuotojen tavoitteita, tekniikoita, sääntöjä, suorituspaikkoja ja tyylejä. (Ojala & Itkonen 2013, 21.) Näin myös monet merkitykset ja käytännöt, joita nuoriso liittyy harrastukseensa, toimivat nuorille liikkumiseen liittyvinä sosialisaatioympäristöinä. Samalla tulkitsemme ajalle ominaisten kisailujen, pelien ja leikkien heijastavan ympäröivää yhteiskuntaa. Totesivathan jo John W. Loy, Barry D. McPherson ja Gerald Kenyon (1978, 242) klassikkotutkimuksessaan kisailuihin ja leikkeihin siirtyvän yhteiskunnalle ominaisia käytäntöjä, jolloin kisailut ja leikit opettavat myös lumilautailukulttuurin ulkopuolelta omaksuttuja normeja, rooleja ja kommunikointimalleja. Nuorisokulttuurinen liikkuminen ei kehity erillään muusta yhteiskunnasta. Se on kanssakäymisissä esimerkiksi muiden nuorisokulttuurien, urheilu-

kentän, markkinoiden ja median kanssa, mikä muuttaa nuorisokulttuuristen liikkumismuotojen rakenteita, merkityksiä ja käytäntöjä.

Analyysimme tarkastelee lumilautailua sosialisatioympäristönä juuri tavoitteiden kautta siitä syystä, että liikuntatieteissä urheilulajit on nähty perustavanlaatuisesti samankaltaisina ennen muuta normitettujen sääntöjen ja tavoitteiden vuoksi (Lindfelt 2010, 188). Näin ollen lapset ja nuoret sosiaalistuvat tietynlaiseen tapaan asettaa tavoitteita jo varhain osallistuessaan urheiluharrastuksiin. Sosiaalistuessaan tietynlaisiin käytäntöihin lapset ja nuoret sisäistävät myös näkemyksen siitä, milloin he onnistuvat ja milloin epäonnistuvat omilla urheilu-urillaan. Empiiriset havaintomme todistavat nuorisokulttuurisen liikkumisen haastavan perinteisten lajien normilähtökohtia, minkä vuoksi on perusteltua analysoida myös lumilautailijoiden omia tulkintoja osana laajempaa yhteiskunnassa havaittavaa ja samalla muuttuvaa ilmiötä. Urheiluhistoriaan ja historiallisen sosiologian kehyksiin tukeudumme siksi, että koemme sen välttämättömäksi jäljittääksemme nuorten urheilukulttuureita raamittavia normatiivisia muutoksia.

Liikkumisen sosialisatiota Suomessa on tutkittu aiemmin paikkaan sidottuna ilmiönä (Itkonen 1996; Itkonen & Simula 2008; Itkonen, Salmikangas & Simula 2010). Kilpaurheiluun sosiaalistumisessa on keskitytty tarkastelemaan nuorten perheympäristöön liittyviä tekijöitä (Aarresola & Konttinen 2012). Lisäksi Mikko Salasuon ja Anni Ojajärven (2014) tutkimus fyysisen aktiivisuuden muutoksista eri aikakausien elämäntavoissa on nostettava esiin mainittaessa liikkumisen sosialisatioympäristöjä koskevia tutkimuksia. He tulkitsivat suomalaisen fyysisen aktiivisuuden muuttuneen sadassa vuodessa agraarin elämäntavan luonnollisesta fyysisyydestä fyysiseen aktiivisuuteen viihdesukupolven kulutusvaihtoehtona (emt). Tässä tutkimuksessa tarkastelemme jotakuinkin saman aikajanan urheilukulttuureita.

Kasvatussosiologi Ari Antikaisen mukaan ”sosialisaation ja kulttuurin omaksumisen käsitteet ovat lähes synonyymejä” (1992, 75–76), toisin sanoen yhteiskunta on olemassa sen kulttuurin kautta, jonka yhteiskunnan jäsenet sisäistävät toiminnan ja vuorovaikutuksen myötä. Tässä artikkelissa näkemys sosialisatiosta kulttuurin omaksumisena on keskeinen. Lisäksi on huomioitava jälkimodernille ajalle ominainen muuttuvuus ja monimutkaisuus, jolloin kulttuuriset ja sosiaaliset valinnat ovat yhä tärkeämpiä nuoren identiteetille (Antikainen 1998, 158). Näillä oletuksilla nuorisokulttuuriset liikkumismuodot näyttäytyvät merkittävänä sosialisatioympäristönä, jolle altistuminen ja sille ominaisen kulttuurin omaksuminen voi olla myös aktiivinen valinta, joka mahdollistaa nuorelle toivotunkaltaisen identiteetin rakennusaineiksia (ks. Giddens 2009, 289). Näin ollen tarkastelemme sosialisatiota liikkumiskulttuuriin liittyvänä ilmiönä, jossa lajikulttuureissa ylläpidetyt arvot, olosuhteet ja toimintatavat vaikuttavat siihen, millaisia tavoitteita lajien harrastajat omaksuvat ja asettavat itselleen. Tällöin voidaan puhua ryhmän sisällä vallitsevista sosiaalisista normeista. Sisällytämme sosiaalisten normien käsitteeseen kirjoitetut säännöt, sosiaaliset odotukset, oikeudet ja velvollisuudet sekä kulttuurisen yhteisymmärryksen (vrt. Scott 2001, 51–58). On myös oletettavaa, että liikkumiskulttuurin toimijat luovat aktiivisesti uutta omilla teoillaan: he omaksuvat asioita omintakeisesti ja valikoiden, minkä vuoksi kulttuurit ovat jatkuvassa muutoksen tilassa (Sahlin & Wedlin 2008, 225).

Esittelemme urheilun tavoitteiden kehittymistä osana laajempaa modernien urheilukulttuurien normittumista. Urheilulajien sääntöjen vakiintuminen vaikutti myös urheilukulttuurien sisälle syntyneisiin tavoitteita koskeneisiin normeihin. Urheilukulttuureista puhumme monikossa kautta artikkelin, jotta välttäisimme oletuksen eri urheilulajien perinteiden, käytäntöjen ja arvojen samankaltaisuudesta. Aloitamme esittelemällä käsitekehikkomme ja aineistomme, josta jatkamme tutkimuskontekstin eli lumilautailun historian tarkasteluun.

Sen jälkeen esittelemme teemoittelumme ja tarkastelemme modernia urheilukulttuuria haastavia löydöksiämme suhteessa jälkimodernia aikaa määrittäviin piirteisiin.

Keskeiset käsitteet ja tutkimusaineisto

Lumilautailua modernin urheilukulttuurin osana on mahdollista jäsentää *modernin* ja *jälki-modernin* käsitteillä. Suomalaisessa viitekehyksessä olisi perusteltua käyttää myös teollisuusyhteiskunnan ja palveluyhteiskunnan jakoa, sillä kiinnittyminen työhön on määrittänyt myös urheilukulttuurien kehittymistä Suomessa (ks. Raiskio 2005). Modernin ja jälkimodernin ajan ideologiset suuntaukset ovat edistäneet urheilukulttuurien normien kehittymistä, minkä vuoksi analyysissä on päädytty hyödyntämään juuri tätä käsitteistöä.

Moderni aika nojaa valistuksen ideologioihin, jotka kannustivat ihmisiä pyrkimään rationaalisuuteen ja tarttumaan uusiin haasteisiin (Prasad 2005, 215; Seidman 1994, 4). Teollistuminen 1800-luvulla oli näiden ideologioiden lapsi, kuten myös modernit urheilukulttuurit. Modernilla ajalla koulutus, uskonto, terveydenhuolto, hallinto, perhe ja urheilu eriytyivät omiksi yhteiskunnallisiksi alueikseen (Prasad 2005, 215). Urheilussa alettiin vakiinnuttaa pelien sääntöjä ja peliolosuhteita sekä perustaa urheiluorganisaatioita valvomaan niitä (Dunning 1999, 53–54; 61–64). Suomessa oli esimerkiksi jo 1920–1930 -luvulla yli tuhat urheilun keskusjärjestöihin kuulunutta seuraa (Itkonen 2003, 333). Lajien sääntöjä kehiteltiin niin selkeiksi ja tunnetuiksi, että ne tukivat urheilun tavoitteita selvittää yksilöiden, joukkueiden ja maiden välisiä paremmuuksia pelien voittamisen ja häviämisen avulla (ks. Dunning 1999, 71–72). Modernin ajan tunnusmerkiksi ja samalla kansakunnan rakentamiseen tarvittavaan yhdenmukaistamiseen urheiluun liittyvät arvot sopivat hyvin (Kokkonen 2008, 45, 56–70). Lasten ja nuorten urheilemisessa modernin ajan ihanteet ja niitä seuraavat käytännöt johtivat 1900-luvun puolivälistä alkaen erillisiin ikäkausijärjestelmiin ja kilpailusarjoihin (Itkonen 2003, 331–334). Nuorisourheilusta muodostui sosiaalisuusympäristönä yhä järjestelmällisempi ja kauaskatseisempi. Taitoja mitattiin ja tavoitteita asetettiin systemaattisesti kehitysvaiheeseen suhteuttaen. Toki aiempiinkin kisailuihin liittyi keskinäistä kilpailua, mutta ennätystulosten kirjaaminen ja kauaskantoisten urheilutavoitteiden asettaminen oli mielekästä vasta sen jälkeen, kun lajit ymmärrettiin samanlaisina tilanteesta riippumatta.

Vaikka suuri osa maailman maista elää vielä vahvasti modernia aikaa, ovat länsimaat jo useiden yhteiskuntatieteilijöiden mukaan siirtyneet jälkimoderniin aikakauteen (esim. Bauman 1996). Yleensä tutkimusteksteissä jälkimoderniin aikaan viitataan myös postmodernin, myöhäismodernin tai refleksiivisen modernin käsitteillä (ks. lisää esim. Mouzelis 2008). Käytämme tässä tutkimuksessa jälkimodernin käsitettä siksi, että se on mielestämme vakiintunut suomalaisen liikuntatieteen tutkimuskäsitteistöön paremmin kuin postmoderni, myöhäismoderni tai refleksiivinen moderni (ks. esim. Itkonen 2012, 170–171).

Joidenkin tutkijoiden mielestä jälkimoderni aika tarkoittaa vain kiihtynyttä modernin kehitystä (esim. Mouzelis 2008, 1–2), mutta tässä artikkelissa termillä viitataan modernin ajan rinnalla eläviin ideologisiin tapoihin haastaa modernia aikaa. Vaikka aikakauteen viittaavan jälkimodernin ja filosofisiin näkemyksiin viittaavan postmodernismin käsitteet on pyritty pitämään erossa, ovat niiden sisällöt usein sekoittuneet, kuten Stephen Waggin ja kumppaneiden (2009 174–180) liikuntasosiologisessa käsitteiselvityksessä. Jälkimodernin ajan irti otot modernista näkyvät muun muassa populaarikulttuurin ja taiteen sekä niiden sisäisten eri tyyliuuntien rajojen hämärtyemisessä. Samoin totisuus ja elitismipyrkimykset ovat korvautuneet hauskanpidolla ja ironialla varsinkin kulttuurituotannoissa. Silti keskeisiä modernin ajan ideologioita, kuten demokratiaa ja suvaitsevaisuutta arvostetaan yhä.

(Prasad 2005, 219–220; Seidman 1994, 2–4.) Lisäksi modernissa ajassa erillisiksi aloikseen ja alueikseen eriytyneet yhteiskunnan osaset ovat Seidmanin (1994, 2) mukaan jälkimodernilla ajalla sekoittuneet. Tämä kehitys tarkoittaa sitä, että esimerkiksi vapaa-aikaa ja työtä on jälleen hankala erottaa toisistaan, tai että median ja urheilun rajat hämärtyvät ihmisten esitellessä urheilusuorituksiaan internetissä.

Etsimme vastauksia tutkimuskysymykseemme teemoittelemalla haastatteluaineistoamme ja peilaten löytyneitä teemoja aiempiin tutkimuksiin modernin ajan nuorisourheilun tavoitteista sekä jälkimodernille ajalle ominaisista aatteellisista virtauksista. Aatteilla tarkoitamme tässä ihmisten suhtautumista ympäröivään maailmaan. Tutkimusasetelmaa puoltaa se, että perinteiset urheilulajit tulkitaan tutkimuksissa modernille ajalle tyypillisinä ruumiinkulttuureina (Itkonen 2012, 171), kun taas nuorisokulttuuristen lajien on tulkittu tarjoavan keinoja jälkimodernille ajalle tyypillisiin identiteetin ja riskinhallinnan pyrkimykseen (Wheaton 2013, 4–5). Nuorisourheilua tarkastellessamme jätämme sinällään merkittävän harrasteliikunnan huomiotta. Nuorisourheilulla viittaamme tavoitteellisempaan harrastamiseen, jossa harrastamisen intensiteetti on vahvempi.

Haastatteluaineistomme koostuu marraskuun 2010 ja helmikuun 2012 välillä Skiexpomessuilla, epävirallisilla maajoukkueleireillä sekä lumilautailutapahtumissa Suomessa ja Oslon maailmanmestaruuskilpailuissa kerätyistä teemahaastatteluista. Haastatteluissa käsiteltään suomalaisen ammattilumilautailijan uraa aloittelijasta ammattilaiseksi. Haastateltavat valittiin lumipallometodia käyttämällä, eli edelliset haastateltavat suosittelivat sellaisia haastateltavia, joilla olisi hyvää tietoa suomalaisen lumilautailijan urasta. Haastatteluista 16 oli haastattelujen tekoaikaan ammattilaisia ja viisi puoliammattilaisia (19 miestä ja 2 naista); iältään 17–31 -vuotiaita. Haastattelut kestivät puolesta tunnista tuntiin. Kaikkien 21 lumilautailijan haastattelut nauhoitettiin ja litteroitiin. Kolmeen haastatteluun osallistui kaksi toisensa hyvin tuntevaa lumilautailijaa samanaikaisesti. Haastatteluista kolme tehtiin puhelimitse pitkien välimatkojen tai aikatauluongelmien vuoksi. Haastattelujen teemat kohdistuivat suomalaisen lumilautailijan urapolkuihin. Teemoja oli kuusi: 1) informantin urasta, 2) lumilautailun kehitys harrastuksesta vakavammin otettavaksi uraksi, 3) laskijan kiinnittyminen ammattilaisuuteen, 4) informantin työnkuvaus, 5) ammattilaisuuden paineet ja 6) lumilautailu- ja urataitojen oppiminen. Haastattelujen keruuprosessi oli itsessään mielenkiintoinen kuvaus lumilautailijoiden asenteista ja arjesta. Kysymysrunkoa ei ehditty käydä kaikissa haastatteluissa kattavasti läpi, sillä kaverit saattoivat hakea informantin rinteeseen kesken haastattelun tai haastattelua tehtiin informantin toiveesta haasteellisessa paikassa kuten baarissa. Jokainen haastattelu sisältää kuitenkin rikasta kerrontaa lumilautailijoiden tavoitteista.

Aineisto on analysoitu jäsentämällä lumilautailijoiden tavoitteita koodaten ja teemoittelun. Koodasimme aluksi haastatteluaineiston etsien siitä mahdollisimman paljon erilaisia uratavoitteita. Vaikka lähdimme aineistolähtöisesti liikkeelle, olemme tietoisia siitä, että koodauksessa ja teemoittelussa tutkijan katsetta ja tulkintaa ohjaa aina aiempi tuntemus tutkittavasta aiheesta (Braun & Clarke 2006). Katseemme kohdistui koodausvaiheessa aineistossa säännönmukaisuuksiin, jotka koskivat lumilautailukilpailuja ja -mediatuotantoja (Ojala 2014), vapauden ja luovuuden pyrkimyksiä (Hänninen 2007; Ojala 2014; Humphreys 2003) sekä tyyllillistä, kielellistä ja taidollista erottautumista (Thorpe 2011, 115–138; Hänninen 2012). Olemme jättäneet aineistosta urheilulajin paremman hallitsemisen tavoitteena huomioimatta, sillä oletamme sen olleen urheilijoilla tautologisena tavoitteena kautta aikojen heidän urheilu-urillaan. Lisäksi jätimme ulkopuolisten toimijoiden (kilpailuorganisaation, sponsorien, mediatyhtiöiden) hyödyttämistä koskevat tavoitteet artikkelin tiukasti rajatun koon vuoksi raportoimatta. Vertasimme löydöksiämme aiempiin tutkimuksiin

modernien urheilukulttuurien tavoitteista. Modernista urheiluperinteestä poikkeavia tavoitteita tarkastelimme Pushkala Prasadin (2005, 211–239) ja Steven Seidmanin (1994) tutkimuksissaan kokoamien, jälkimodernille ajalle tyypillisiksi tulkittujen aatteellisten virtausten valossa.

Lumilautailun kehitys urheiluna ja nuorisokulttuurin.

Nykylumilautailun juuret juontavat 1960–1970-luvun Yhdysvaltoihin ja siellä vallinneeseen vaihtoehtoilmapiiriin, jossa liikkumista kehitettiin perinteisestä kilpaurheilusta poikkeavaksi ruumiinkulttuuriksi (Thorpe & Wheaton 2011, 831). Uusissa liikkumismuodoissa arvostettiin muuhun kilpaurheiluun liittyvän totisuuden ja suorittamisen sijasta luovuutta, hauskuutta, harrastajalähtöisyyttä, vapautta ja itseilmaisua (Wheaton 2004, 9–12). Nämä nuorisokulttuurisen liikkumisen eetokseksi kutsutut aatteet (Gilchrist & Wheaton 2011, 111; Ojala 2014) saivat voimaa 1960–1980-lukujen beat- ja punk-ideoista (Humphreys 2003, 412–413).

Lumilautailua kuitenkin kehitettiin alusta alkaen systemaattisesti myös vakavasti otettavan urheilun suuntaan. Sherman Popenin Michiganissa 1960-luvun puolivälissä kehittämät suositut lumilelut houkuttelivat lisää lumilautojen kehittäjiä, joista osa näki modernin urheilukulttuurin mahdollisuutena lumilautailulle. (Thorpe 2011, 21–22, Howe 1998, 9–11). Kalifornian skeittikulttuurista lajin pariin tulleet harrastajat kuitenkin vierastivat lumilautailun urheilullistamista ja kehittivät lajia selvästi nuorisokulttuurisempaan suuntaan (Howe 1998, 39–52).

Ensimmäiset lumilautaorganisaatiot perustettiin 1980-luvun puolivälissä. Paikallisemmat lumilautailuorganisaatiot koottiin vuonna 1991 yhdeksi kansainväliseksi kattojärjestykseksi, International Snowboarding Federationiksi (ISF). (Humphreys 2003, 409.) Lumilautailukilpailuista muodostui nuorisokulttuurisia käytäntöjä välittäviä juhlia, joissa imettiin uusia vaikutteita ja pidettiin hauskaa (ks. Howe 1998, 55). Sosiaalimumisympäristönä lumilautailu poikkesi siis merkittävästi saman aikakauden edustamiseen ja tuloksellisuuteen tähdänneestä kilpaurheilusta (ks. Heinilä 1974, 11).

Yhtä aikaa organisaatioiden kanssa perustettiin ensimmäiset lumilautailulehdet ja tuotettiin lumilautafilmit, joita rahoittivat kasvavasta lajista innostuneet lumilautailuyritykset. (Howe 1998, 103–104.) Erikoismedian rooli oli alusta alkaen merkittävä: se välitti harrastajille tietoa lumilautailukulttuurin trendeistä ennen kuin valtavirtamedia oli kiinnostunut lajista (Ojala 2014, 106). Nämä trendit tarjosivat nuorisokulttuurisia aineksia lumilautailijoiden identiteettien rakentamiseen. Lumilautailun ensivuosisikymmenien kulttuurihistorian kirjoittanut Susanna Howe (1998, 107) kuvaakin, että valo- ja filmikuvaajista tuli nopeasti lumilautateollisuuden imagon tekijöitä. Erikoislehdet, -videot ja nettijulkaisut mahdollistavat nykyäänkin modernin kilpaurheilun toimintatapojen haastamisen osana nuorisokulttuurista liikkumista (Ojala & Itkonen 2013). Suomalaisessa mediassa lumilautailu esiintyi ensimmäistä kertaa vuonna 1984 (Hänninen 2012, 19). Neljä vuotta myöhemmin Suomeen perustettiin jo lumilautaliitto (Areng & Willners 1995, 14).

Kansainvälinen Olympiakomitea (KOK) kiinnostui 1990-luvun alussa nuoria innostavasta lajista ja nimitti Kansainvälisen Hiihtoliiton (FIS) lumilautailun vastuuorganisaatioksi olympia-areenoille. Lumilautailijat vastustivat FISiä ja kannattivat äänekkäästi omaa lajioorganisaatiotaan. Olympiakomitean kiinnostus nuorisokulttuurisista lajeista ei ollut yllätys, sillä olympialaisten viehätys nuorten yleisöjen parissa oli laskenut selvästi. (Thorpe & Wheaton 2011, 833–837.) Olympialaiset vauhdittivat kilpalumilautailun kehitystä kohti ratoja ja lajeja normittavia sääntöjä sekä kansallisuuksien edustamista.

Lumilautailijoiden vastareaktio olympiaurheilulle oli 2000-luvun alussa perustettu Tic-ket to Ride -organisaatio (TTR). Se korvasi vanhat lumilautailun kattojärjestöt ja liitti erilli-

set kilpailut osaksi lumilautailun suurinta kiertuetta, World Snowboard Touria (WST). Lumilautailun normittumista on pyritty välttämään TTR:n sertifioiduissa kilpailuissa muun muassa siten, että luovuuden säilymistä on tuettu vastustamalla vakiintuneiden kilpailuratojen käyttöönottoa (ks. Deschenes s.a.).

Vaihtoehtoisista kilpailukierteista huolimatta kilpalumilautailun socialisaatioympäristö voidaan tulkita modernin urheilukulttuurin jatkeeksi. Kilpailumenestykseen tähdätään keinoin, jotka normittavat lumilautailua nuorisokulttuurina. Kilpailut sääntöineen, kilpailuorganisaatioineen ja tiettyyn lumilautailumuotoon erikoistuneine lumilautailijoineen edustavat modernin ajan sivilisoitumispyrkimyksiä ja perinteistä urheilukulttuuria. Myös valmennusjärjestelmä kantaa modernin aikakauden perinteitä mukanaan. Lumilautailu on kehittynyt kilpailutoimintansa osalta nuorisokulttuurisuuden muodoksi, johon on muodostunut pysyvämpiä organisointikäytäntöjä sekä sääntöjä, jotka myös ohjaavat urheilijoiden tavoitteita (Ojala 2014; Booth & Thorpe 2007, 185–188). Lumilautailun tavoitteiden kulttuuriset merkitykset

Haastatteluaineistosta on tiivistettävissä toistuvia, tavoitteita koskevia kulttuurisia merkityksiä, jotka ovat kiteytettävissä kuudeksi erillisteemaksi. Nämä ovat: 1) kilpailumenestys, 2) totisuuden haastaminen ironialla, 3) pyrkimys urheilukulttuurin esittelyyn mediatuottein, 4) tavoite lumilautailusta nauttimiseen menestyksestä välittämättä, 5) pyrkimys uravalintojen vapauteen sekä 6) halu olla muiden silmissä ennen muuta ”hyvä tyyppi”. Seuraavaksi nämä lumilautailijoiden itsensä esiintuomat kulttuuriset merkitykset esitellään edellä luetellussa järjestyksessä.

Kuten Ojala (2014) on osoittanut tutkimuksessaan, lumilautailijat keskittyvät yleensä joko kilpailemiseen tai kuvaamiseen, ja usein kuvaaminen on suomalaisille lumilautailijoille ollut kilpailemista mielekkäämpää. Vain kaksi tämän artikkelin haastatelluista lumilautailijoista halusi toteuttaa uraansa pelkästään kilpailemalla. Näin kansainvälisissä kilpailuissa erittäin hyvin menestynyt lumilautailija selvensi omaa suhdettaan kilpailuihin kertomalla, että sitä kautta saattoi päästä kuvauksiin:

Justii oltii tuol Japanissa ja joku kysy sitä et miten niinku, et miks te valitsitte ton kisapuolen ettekä niinku sit kuvausta, ja mä vaa vastasin siihen että, et emmä oo sitä oikeestaa ikinä valinnu, että jotenki, siis kyllä mua kiinnostais lähtee just kuvaamaa ja tehä tommossii mutta, jotenki sillon justiiä nuorempana se oli niin helppo ku ties et tuol on kisat et mennä sinne, et sielt saa, et jos siel pärjää ni saa sit vähän nimee ja sitä kautta voi saada sit just jotain kuvausjuttui, mut, mut tota. Enhän mä nyt tiedä, nythän pitää olla sit aika paljon jotain suhteita sit jos haluu johonki leffoihin ja tälläsiin. (14.11.2010, mies.)

Lumilautailijoiden mediatuotantoihin liittyviä tavoitteita tarkastelemalla voidaan huomata, että jälkimoderniin tapaan median ja urheilun alueet sekoittuvat hyvin vahvasti (Seidman 1994, 2), eikä liikkumiskäytäntöjä ole enää helppo erottaa mediakäytännöistä. Edellisestä esimerkistä voidaan myös havaita, miten nuorisokulttuurisen liikkumisen mediatuotannot eivät rakennu formaaleille säännöille tai urheiluorganisaatioiden toiminnalle, vaan ne organisoituvat sängen epämuodollisesti. Näin organisoituva sosiaalistumisympäristö ei ole kuitenkaan säännöiltään vapaa, vaan sääntöjä ylläpidetään epämuodollisesti ryhmän sisällä. Lumilautailijat tarvitsevatkin kulttuurista tietoa kuhunkin lumilautailutyylisiin ja ryhmään hyväksyttävistä käytännöistä ja ajatusmalleista. Lisäksi heillä pitää olla edellisessäkin esimerkissä mainittuja suhteita päästäkseen mukaan vapaasti organisoituviin mediaproduktioihin, sillä ne eivät perustu modernin urheilujärjestelmän kaltaisille valmiille reiteille. (Ojala

2014, 117–119.) Edellisestä esimerkistä käy ilmi, miten kilpailuihin keskittyvät lumilautailijat toivoivat saavuttavansa menestystä varsinkin suurimmissa kutsukilpailuissa, kuten mediayhtiö ESPN:n järjestämissä X Games -kilpailuissa. On kiinnostavaa, miten nämä maininnat saattoivat olla kuin sivuhuomautuksia uralla: ”Pitäis yrittää päästä Japanin kisoihin” (15.11.2010, mies).

Olympialaiset oli aihe, joka sai monen haastatellun lumilautailijan tunteet kuumenemaan. Monet ovat innoissaan päästessään mukaan valtavirtayleisön arvostusta nauttiviin kilpailuihin, kuten seuraavasta esimerkistä voi tulkita: ”No viimevuonna olympialaisissa, silloin jännitti . . . Ja sit ku pääs sinne semifinaaleihin ni silloin tuntu jo ihan sikahyvältä . . . mut sit ei saanu siihen finaali kerätty enää itteesä, mutta . . . kyl mä oon ihan tyytyväinen siihen” (14.11.2010, mies). Kuitenkin aineistostamme oli myös tulkittavissa, ettei osa kilpailuja käyvistä lumilautailijoista halua kilpailla olympialaisissa, vaan kokee kisojen pakotaneen lumilautailun tiettyyn muottiin sekä tappaneen lajin luovuuden ja olosuhteiden muuntelun: ”Ei lumilautailu oo koskaan ollu mulle silleen, mul ei oo ikinä ollu ketään joka on kertonu mulle et mee hyppään tosta, toi on nyt ihan eri juttu toi maajoukkue ja olympia-meiniki et, mä en pysty siihen samaistuun millään” (5.11.2010, mies).

Luovuuden puolustaminen olikin lumilautailijoille erityisen tärkeä seikka, mikä tuli monessa haastattelussa painavasti esille. Monipuolisuutta ja muuttuvuutta haluttiin vaalia, kuten seuraavasta haastattelusta voi tulkita: ”Vähän liianki usein on semmoset niinku ennalta arvattavat [kilpailuradat], et ne tietää mitä siel tulee ole . . . mun mielestä ei pitäis asettaa jotain rajoja sille, vaan tehä mahdollisimman monipuolisesti kaikkia asioita ois paras” (6.11.2010, mies). Pohdimmekin, josko pyrkimys luovuuteen olisi ollut syytä nostaa yhdeksi lumilautailijoiden tavoitteita kuvaavaksi teemaksi. Tulkitsimme pyrkimyksen luovuuteen kuuluvan lopulta samaan teemaan, johon liittyy pyrkimys vapauteen, jota käsittelemme myöhemmin tässä luvussa.

Kertoessaan itselleen tärkeistä kilpailutavoitteista ja saavutuksista lumilautailijat toisinaan palauttivat niiden merkityksen nuorisokulttuuriin ironisoimalla totisuutta: ”Jos pääsee semeihin [semifinaaliin] ni saa rannekkeen loppubileisiin” (2.4.2011, mies). Ironian muodot viittasivat nuorisokulttuurille legitimeihin toimintamalleihin, kuten juhlimiseen tai palkintorahojen käyttämiseen vertais yhteisöä palvelevalla tavalla. Tämänkaltainen puhe sopii osaksi nuorisokulttuuriin liittyvää identiteetin työstämistä sellaisessa ympäristössä, joka periaatteessa edustaa aikuisten kilpaurheilukulttuuria. Käytäntöjen merkitystä muutetaan niin, että se sopii omaan kulttuuriseen identiteettiin (Sahlin & Wedlin 2008, 225).

Aina kilpailuihin tähtäävät nykylumilautailun toimintamallit eivät taipuneet haastattelemiemme lumilautailijoiden tulkinnoissa heidän nuorisokulttuuriinsa sopivaan muotoon. Yksi esimerkki nuorisokulttuurin ja urheilukulttuurin kohtaamisesta ilmeni haastattelussa kahden mieslumilautailijan kanssa. He olivat muuttaneet Vuokattiin käydäkseen ammattikoulua ja osallistuakseen urheiluakatemian toimintaan. He naureskelivat valmennuksen tavoitteellisuudelle ja käytännöille esimerkiksi seuraavanlaisesti:

i1: Ne treenit aina mitä ne vetää välillä ni ne menee hiihtoliiton treenien puolelle.

i2: Joo menee vähän niinku, asian, vittu, ytimestä ohi.

i1: Ensivuonna on tulos sillee et siel on kolme ryhmää . . . kehittyjät, haastajat ja sitte pro ryhmä. [nauraa] Et meijät jaettais niinku ryhmii!

*i2: Joo siel jaetaan joihinki ryhmii niinku laskijat tai jotain vit- ihan älytöntä.
(2.4.2011, 2 miestä)*

Näille normatiivisille ryhmäjoille lumilautailijat saattoivat vain naureskella. Käydessään koulua Vuokatissa lumilautailun ehdoilla he alistuivat kilpailuihin tähtäävään valmennus-toimintaan, joka ei sopinut heidän näkemykseensä lumilautailulle sopivista käytännöistä.

Kilpailu- ja kuvaamissaavutusten lisäksi lumilautailuun sisältyy normi sellaisesta tavoit-teellisuudesta, jossa itse lumilautailusta nauttiminen on uran korkein päämäärä. Aineistossa tämä tuli esiin useissa toteamuksissa, joissa lumilautailusta nauttimista verrattiin ulkoisiin saavutuksiin ja todettiin intohimon jatkuneen niistä huolimatta:

Sitä on vaikea selittää, mie vaan tykkään siitä niin paljon, siis ei mun- meikä menee kotonaki laskee vaikka rinnettä, ei sillä oo mitään väliä . . . se on sel-lanen asia jota niinku, joka on niin iso elämää ja siitä on aina tykänny ni ei se oo muuttunu mihinkää siitä, että vaikka kuinka paljon ois tullu rahaa ja sopimuksia ja pärjänny kisoissa ni ei mun katsomus sillee niinku siitä että kuin mukavaa se on ni oo muuttunu . . . Se rakkaus siihen laji, se ei oo muut-tunu ikinä, ja se on tärkeintä, koska monille ihmisille se muuttuu bisnekseksi, mie tiedän myös niitäki nimeltä mainitsemattomia, joille se muuttuu täydeks bisnekseks . . . että ku niillä loppuu diilit [sponsorisopimukset], ni ne kertoo jossaki, että nyt meikä lopettaa, ja se on ihan naurettavaa, ei se oo mitään helvetin jääkiekkoa et siitä pitää kertoa et lopettaa, meikästä se on niin että vitsi, jos oikeesti tykkää jostakin lajista ni sie teet sitä koko sun elämäs, niin paljon ku mahollista. (6.11.2010, mies)

Edellisestä esimerkistä voi tulkita, että lumilautailijat myös kritisoivat toisten lumilautaili-joiden tavoitteita vahvoin ilmauksin, etenkin, jos toiset eivät osoita lumilautailun motiiviksi omaa nautintoaan. Esimerkistä voi tulkita myös lumilautailijoiden tavan luoda identiteettiä erottautumalla modernista urheilusta, mikä tässä yhteydessä tapahtui vertaamalla lumilau-tailua jääkiekkoon ja aiemmassa esimerkissä vertaamalla hiihtoon. Alakulttuureita tutki-neen sosiologi Sarah Thortonin mukaan ihmiset vahvistavatkin omaa identiteettiään erot-tautumisen kautta, sillä erottautuminen jostain on yksinkertaisempaa kuin kuuluminen osoittaminen johonkin (2005, 118).

Intohimoa lajiin käytetään argumenttina hetkille, jolloin tekemisessä ei tunnu olevan mitään järkeä tai kun lumilautaileminen vaatii suuria riskinottoja. Seuraava esimerkki (5.11.2011) kuvaa yhden lumilautailijan suhtautumista riskinottoon, joka kuitenkin perus-tellaan lumilautailusta nauttimisella:

Mua ei haittaa ollenkaa vaik lähtis vittu henkiki, et se on mitä mä teen. Mä diggaan siit niinku niin vitusti! Et, kyl niinku, sillai ku vetää niit putskuhyn-diiki [hyppyreitä pehmeässä lumessa] ni kylhä niihinki tulee niit reikiä alastu-loihin ja sä et todellakaan halua tulla niihin, mut kyl meitsi halua vaan tätä niin paljon et räiskii viel sinne ihan tyhmästi sillai, et kyl tästä voi käydä viel huonostiki . . . et se oo niinku tää laji. Aina käy.

Lajista nauttiminen on niin vahva normi lumilautailukulttuurissa, että sen ympärille kye-tään rakentamaan tavoitteen saavuttamisesta kertovia narratiiveja, kuten riskien ottaminen nautinnon vuoksi.

Kuten aiemmissa tutkimuksissakin on todettu, tavoittelevat lumilautailijat myös vapau-den kokemuksia (esim. Hänninen 2007, 4–5; Ojala 2014, 115–119; Humphreys 2003).

Tähän teemaan liitämme myös puheen luovuudesta, joka tässä aineistossa kytkeytyi tavoitteisiin vapaudesta valita suoritusolosuhteensa, tempunsa ja ilmaisutyyliinsä. Lumilautailua tutkineen Riitta Hännisen mukaan lajissa on vapaus ja jopa velvollisuus ”valita oma tapansa olla lumilautailija” (2007, 14). Tähän vapauden tavoitteeseen liitämme haastateltujen puheen suunnitelmistaan kilpailla tai kuvata, kuten seuraavan haastatteluesimerkin:

No, mä en oikee tiiä, kyl mä siis toden näkösesti tuun enemmän kuvaa, mut emmä koskaa tuu sellai et pelkästää kuvaisin, et kisas on, siis just sillai et kävis kaudes jonku verran kisoja ja sit jos sais kuvattuuki jotain ni se ois siistii . . . mut tota en niinku tosiaankaa sitä koko kautta just et, mä en haluu sitäkää et koko kauden kuvaa ja sit se on tommost, emmä tiiä onks se niin hauskaa, et, se on muutenki aina kauden jossain vaihees siistii et pääsis vaan laskee ihan, ei ois mitään kuvauksii tai kisoii, et pääsis vaa laskee ihan itelle. (15.11.2010, mies.)

Vapaus valita kilpailemisen ja kuvaamisen välillä liittyy myös mielestämme jälkimoderniin aikaan. Valinnanvapaus ei ole kaikille lumilautailijoille kuitenkaan yhtäläinen mahdollisuus. Aineistomme kahden naislumilautailijan mukaan mahdollisuuksien kenttä on heillä suppeampi kuin miehillä. Kilpailuista saatavat palkintosummat saattavat olla niin paljon pienempiä, että niihin osallistumista punnitaan tarkasti vaikka menestystä voisi olla tiedossa: ”Just ku oli noi Pleasure Jamit, ni siellä se on aika iso se palkintojen ero. . . se on niinku plus miinus nolla. Et ei siitä niinku hirveesti jää voitolle.” (15.11.2010, nainen). Samaan valintamahdollisuuksien näennäisyyteen kuuluu se seikka, että jotkut lumilautailijat haluivat ottaa osaa lumilautailukuvauksiin enemmän, mutta heillä ei ollut siihen vaadittavia resursseja.

Vaikka kaikilla lumilautailijoilla ei ole samanlaisia valinnan mahdollisuuksia, ovat kuviteltavissa olevat mahdollisuudet lisääntyneet moderniin urheilukulttuuriin verrattuna. Tämä näkemys sopii sosiologi Zygmunt Baumanin kuvaukseen ihmisten muotivirtausten kaltaisista identiteetti projekteista muuttuvaisella jälkimodernilla ajalla (2004, 85). Valintojen keskellä identiteettiä on työstettävä. Jokaisen lumilautailijan odotetaan valitsevan omannäköisensä uran (Hänninen 2007, 14). Lajikulttuurissa vallitsevat arvot määräävät kuitenkin legitiimejä tavoitteita. Tämä tarkoittaa esimerkiksi sitä, että lumilautailusta on osattava nauttia, vaikka siltä ei aina tuntuisikaan, sillä nauttiminen on lumilautailijuuteen kuuluva tavoite.

Hyvän jätkän normi ei tullut aineistossa esiin niinkään suorasti ilmaistuna tavoitteena, vaan yleisinä mainintoina sellaisista lumilautailijoista, jotka pääsevät tavoitteisiinsa sosiaalisten taitojensa ja ulospäinsuuntautuneisuutensa vuoksi. Sosiaalisten taitojensa vuoksi arvostettu lumilautailija ei ollut missään nimessä liikanimi sellaiselle lumilautailijalle, joka ei osannut lumilautailua, kuten seuraavasta esimerkistä ilmenee: ”Kyllähän se on niinku jos on semmonen sosiaalinen tyyppi, ni onhan se nyt helpompi semmosen kans niinku toimia ja oppia tunteen se . . . että joko pitää olla ihan helevetin hyvä laskeen tai sitte pitää olla mukava jätkä” (13.11.2010, mies). Sosiaaliset taidot koetaan tärkeinä tavoitteina lumilautailun kaltaisessa sosiaalistumisympäristössä siitä syystä, ettei lumilautailu ole modernin urheilun tavoin organisoitunut pelkästään urheiluorganisaatioiden varaan. Mediatuotannot vaativat suhteita, kuten esimerkki haastattelustamme aiemmin kuvasi. Vapaamuotoisesti organisoituvassa ja nopeasti muuttuvassa lumilautailussa sosiaaliset siteet merkitsevät enemmän kuin sellaisissa urheilun sosiaalistumisympäristöissä, joissa menestyminen riippuu pelkästään urheilutuloksista.

Tätä teemaa voi kutsua hyvän jätkän normiksi siitä syystä, että maskuliiniseksi osoite-
tussa lumilautailukulttuurissa miehiset toimintamallit luonnollistuvat herkästi. Sosiaaliseen
toimintaan kuten taitojen kehittymiseenkin liittyvät huomiot saavat miesten tekotapoja nou-
dattelevia ihanteita, mikä on ollut urheilussa tavallista kautta aikojen. (Thorpe 2011, 139–
147.) Maskuliinisuus näkyi aineistossamme esimerkiksi seuraavanlaisena ilmaisuna: ”Mui-
jil on vaan niin muijatyylä ja muijatrikit, et ei se vaan oo mahdollista et ne tekee samallaisii
trikkei [temppuja] ku jätkät, emmä osaa selittää sit enemppää.” (5.11.2010, mies).

Johtopäätökset

Tässä artikkelissa on tarkasteltu lumilautailukulttuurin tavoitteita koskevia normeja suh-
teessa modernien urheilukulttuurien vastaaviin. Lumilautailu edustaa tutkimuksessamme
nuorisokulttuuriseksi liikkumiseksi luokiteltavaa ruumiinkulttuuria. Lumilautailu ei ole jää-
nyt mitenkään poikkeavaksi tai irralliseksi saarekkeeksi urheilun yleisessä modernisoitu-
miskehityksessä. Lumilautailukilpailut vakiintuneine formaatteineen ja urheiluorganisaatio-
ineen sekä kilpailemiseen keskittyvine tavoitteineen ovat tyypillisiä esimerkkejä moder-
nin aatemaailman mukaisesta urheilun sosialisatioympäristöstä. Ilmiönä nuorisokulttuuri-
nen liikkuminen on hyvä esimerkki jälkimodernin ajan ominaispiirteistä. Nuorisokulttuu-
risten lajien monimuotoisuus ja muuttuvaisuus tarjoavat mahdollisuuksia jälkimodernien
nuorten identiteetinrakentamiseen. Jälkimoderniin aikaan sopivasti lumilautailijat myös
karttavat perinteisten urheilulajien totisuutta ironisoiden sen tavoitteellisuutta kilpailuissa.
Lisäksi lumilautailijat haastavat moderneja urheilukulttuureita esittelemällä taitojaan kil-
pailuiden sijasta mediatuotteiden välityksellä, asettamalla lumilautailusta nauttimisen kil-
pailuvoittoja tai mediamenestystä korkeammaksi saavutukseksi sekä pyrkimällä oman
näköiseen uraan ja sosiaaliseen kyvykkyyteen.

Artikkelimme osoittaa, miten nuorten maailma on jälkimodernina aikana täynnä erilai-
sia elämäntapoja ja -tyylejä, jolloin yhtenäisille näkemyksille, kokemuksille ja uskomuksil-
le ei ole edes urheilukulttuurissa enää samalla tavalla tilaa kuin ennen. Tavoitteista on
uusissa urheilukulttuureissa monia erilaisia versioita, jotka toisinaan kilpailevat keskenään,
mutta yleensä vain hyväksyvät toistensa yhtäaikaisen olemassaolon. Sosialisatioympäris-
tönä nuorisokulttuuriset liikkumismuodot tarjoavat siis moderneihin urheilukulttuureihin
verrattuna enemmän valinnanvaraa, mutta myös epäselvyyttä normeista, sillä tavoitteet ja
säännöt eivät ole selkeitä ja muuttumattomia. Nuoren tulee kyetä tulkitsemaan sitä, mikä
kulloinkin on hyväksyttyä ja tavoiteltavaa. Kaikilla ei kuitenkaan ole täysin yhtäläisiä mah-
dollisuuksia valintojen tekemiseen. Toisaalta lajien monimuotoisuus antaa nuorille mahdol-
lisuuden nähdä urheilu-uran onnistumiseen liittyvät saavutukset laajemmin kuin moder-
neissa urheilulajeissa. Nuorisokulttuuriset liikkumismuodot eivät näyttäisi tulkintamme
mukaan vaativan harrastajilta ehdotonta suorituskeskeisyyttä edes huipputasolla. Myös
nauttimisen osoittaminen, omien polkujen löytäminen ja sosiaaliset taidot tarjoavat hyväk-
syntää vertaisten keskuudessa.

Myös lumilautailukilpailuihin osallistuvien nuorten asenteissa on nähtävissä sellaisia
nuorisokulttuurisuuden muotoja, jotka sopivat hyvin jälkimodernille ajalle ominaiseen ja
perinteisestä urheilukulttuurista poikkeavaan populaarin ja elitismien rajan hämärtymiseen
ja hämähäyttämiseen. Jälkimoderniin sopivasti lumilautailijat haastoivat kilpailukäytäntöjen
totisuutta hauskanpidolla ja ironialla (ks. Prasad 2005, 219–220). Näistä löydöksistä huoli-
matta lumilautailun kehitystä ei voi tulkita täysin modernisoitumiskehityksestä erillisenä.
Vaikka perinteiset urheilutraditiot ovat monelta osin murtuneet jälkimodernin ajan nuoriso-

kulttuureissa, on vapautuminen sangen rajallista toimittaessa modernin ajan instituutioiden, kuten koululaitoksen tai perinteisten urheiluorganisaatioiden alaisuudessa.

Kun vertaa tämän artikkelin löydöksiä Mikko Salasuon ja Anni Ojajärven (2014) tutkimukseen poikien fyysisen aktiivisuuden muutoksista sadan vuoden ajalla, voi havaita, että nuorisokulttuurinen liikkuminen tarjoaa nuorille liikkumisen sosiaalistumisympäristöjä, joissa nuoret voivat ottaa riskejä ja toteuttaa itseään ilman vanhempien valvontaa. Kun Salasuon ja Ojajärven tutkimille nykynuorille liikunta oli aiemmista sukupolvista poiketen pakon tai vapaaehtoisuuden sijaan vanhempien säätelemä sosiaalistumisympäristö, näyttävät nuorisokulttuurisen liikkumisen sosialisaatioympäristöt nykyään perin omaehtoisilta. Jatkossa onkin syytä kysyä, johtuuko nuorisokulttuurisen liikkumisen viehätys juuri sosiaalistumisympäristöjen omaehtoisuudesta?

Lähteet

Haastattelut

Kahdenkymmenen yhden suomalaisen ammattilaislumilautailijan ja puoliammattilaisen teema-haastattelut, jotka Anna-Liisa Ojala teki marraskuun 2010 ja helmikuun 2012 välillä Skiexpo-messuilla, epävirallisilla maajoukkueleireillä sekä lumilautailutapahtumissa Suomessa ja Osloon maailmanmestaruuskilpailuissa.

Digitaaliset lähteet

Deschenes, Nate s.a. Terje [www-lähde]. < <http://snowboardmag.com/stories/the-olympic-issue-terje-haakonsen-interview> > (Luettu 15.9.2014).

Kirjallisuus

- Aarresola, Outi & Konttinen, Niilo 2012. Vanhemmat moni-ilmeinen vaikuttaja kilpaurheiluun sosiaalistumisessa. *Liikunta & Tiede* 49 (6), 29–35.
- Areng, Saga & Willners, Martin 1995. *Lumilautailu*. Porvoo, Helsinki & Juva: Werner Söderström.
- Antikainen, Ari 1992. *Kasvatus, koulutus ja yhteiskunta*. Porvoo: WSOY.
- Antikainen, Ari 1998. *Kasvatus, elämäntapa ja yhteiskunta*. Porvoo: WSOY.
- Bauman, Zygmunt 1996. *Postmodernin lomo*. Tampere: Vastapaino.
- Bauman, Zygmunt 2004. *Identity: conversations with Benedetto Vecchi*. Cambridge: Polity Press.
- Booth, Duncan & Thorpe, Holly 2007. *The Meaning of Extreme*. Teoksessa Booth, Douglas & Thorpe, Holly (toim.) *Berkshire Encyclopedia of Extreme Sports*. Great Barrington, MA: Berkshire, 181–197.
- Braun, Virginia & Clarke, Victoria 2006. Using thematic analysis in psychology. *Qualitative Research in Psychology* 3 (2), 77–101.
- Dunning, Eric 1999. *Sport matters: sociological studies of sport, violence, and civilization*. London: Routledge.
- Giddens, Anthony 2009. *Sociology*, 6. painos. Cambridge: Polity Press.
- Gilchrist, Paul & Wheaton, Belinda 2011. Lifestyle sport, public policy and youth engagement: examining the emergence of parkour. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 3 (1) 109–131.

- Heinilä, Kalevi 1974. *Urheilu – ihminen – yhteiskunta*. Jyväskylä: Gummerus.
- Humphreys, Duncan 2003. Selling out snowboarding: the alternative response to commercial co-optation. Teoksessa Robert E. Rinehart & Synthia Sydnor (toim.) *To the extreme: Alternative sports, inside and out*. New York, NY: State University of New York Press, 407–428.
- Howe, Susanna 1998. *(Sick): a cultural history of snowboarding*. New York: St. Martin's Griffin.
- Hänninen, Riitta 2007. Vapauden merkitys lumilautakulttuurissa. *Elore* 14 (2), 1–19 [www-lähde]. < http://www.elore.fi/arkisto/2_07/han2_07.pdf > (luettu 22.11.2014).
- Hänninen, Riitta 2012. Puuterilumen lumo: tutkimus lumilautailukulttuurista. Väitöskirja, Jyväskylän yliopisto, Jyväskylä Studies in Humanities 191.
- Itkonen, Hannu 1996. Syöksy Sivakkaan. Kylän ruumiillisuutta jäljittämässä. Teoksessa Knuutila, Seppo & Liikanen, Ilkka & Rannikko, Pertti & Itkonen, Hannu & Koistinen, Merja & Oksa, Jukka & Vakimo, Sinikka (toim.) *Kyläläiset kansalaiset. Tulkintoja Sivakasta ja Rasimäestä*. Joensuun yliopisto. Karjalan tutkimuslaitoksen julkaisuja 114, 127–156.
- Itkonen, Hannu 2003. Nuorisourheilun muuttuvat käytännöt, tavoitteet ja merkitykset. Teoksessa Aapola, Sinikka & Kaarninen, Mervi (toim.) *Nuoruuden vuosisata: suomalaisen nuorison historia*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 327–343.
- Itkonen, Hannu 2012. Nuorten liikkumisen muuttuvat muodot, tilat ja tavoitteet. Teoksessa Ilmanen, Kalervo & Vehmas, Hanna (toim.) *Liikunnan areenat: yhteiskuntatieteellisiä kirjoituksia liikunnasta ja urheilusta*. Jyväskylän Yliopisto, Liikuntakasvatuksen laitos, tutkimuksia 1/2012, 157–174.
- Itkonen, Hannu & Simula, Mikko 2008. Kylä liikkumisen tilana – Sivakan lämpimät kiireet. Teoksessa Knuutila, Seppo & Rannikko, Pertti & Oksa, Jukka & Hämynen, Tapio & Itkonen, Hannu & Kilpeläinen, Heidi & Simula, Mikko & Vakimo, Sinikka & Väisänen, Marjaana (toim.) *Kylän paikka. Uusia tulkintoja Sivakasta ja Rasimäestä*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura, 173–206.
- Itkonen, Hannu, Salmikangas, Anna-Katriina & Simula, Mikko 2010. Liikkumisen sosiaalisuus kolmessa kylässä. *Tutkimus Matovaaran, Nakertaja-Hetteenmäen ja Sivakkavaaran liikkumiskulttuurien muutoksista*. *Kasvatus ja Aika* 4 (2), 69–82 [www-lähde]. < http://www.kasvatus-ja-aika.fi/site/?page_id=266Hannu > (luettu 24.11.2014).
- Kokkonen, Jouko 2008. *Kansakunta kilpasilla: Urheilu nationalismiin kanavana ja lähteenä Suomessa 1900–1952*. Helsinki: Suomalaisen Kirjallisuuden Seura.
- Lindfelt, Mikael 2010. Elite sports in tension: making identification the core moral norm for professional sports in the future. *Sport in Society* 13 (2), 186–198.
- Loy, John W., McPherson, Barry D. & Kenyon, Gerald 1978. *Sport and social systems. A guide to the analysis, problems, and literature*. Reading, MA: Addison-Wesley.
- Mouzelis, Nicos P. 2008. *Modern and postmodern social theorizing: bridging the divide*. Cambridge: Cambridge University Press.
- Ojala, Anna-Liisa 2014. Institutionalisation in professional freestyle snowboarding – Finnish professional riders' perceptions. *European Journal for Sport and Society* 11 (2), 103–126.
- Ojala, Anna-Liisa & Itkonen, Hannu 2013. Median merkitys nuorisokulttuurisessa liikkumisessa. *Nuorisotutkimus* 31 (4), 20–35.
- Prasad, Pushkala 2005. *Crafting qualitative research: working in the postpositivist traditions*. Armonk: M.E. Sharpe.

- Raiskio, Kaj 2005. Joka ei ole kanssamme on meitä vastaan: tehdasurheilu ja kontrolli Valkeakoskella. Taidetta ja tehdasurheilua, Suomen Urheiluhistoriallisen Seuran vuosikirja. Jyväskylä: Ateena Kustannus, 13–26.
- Scott, William Richard 2001. Institutions and organizations, 2. painos. Thousand Oaks, CA: Sage.
- Sahlin, K. & Wedlin, L. 2008. Circulating ideas: Imitation, translation and editing. Teoksessa Greenwood, Royston, Oliver, Christine, Sahlin, Kerstin & Suddaby, Roy (toim.) The Sage handbook of organizational institutionalism. London: Sage, 218–242.
- Salasuo, Mikko & Ojajärvi, Anni 2014. Melkein sata vuotta poikien liikkumista – Elämäntapa ja fyysinen aktiivisuus neljän sukupolven lapsuudessa ja nuoruudessa. Kasvatus & Aika 8 (1), 98–112 [www-lähde]. < http://www.kasvatus-ja-aika.fi/site/?lan=1&page_id=609 > (luettu 24.11.2014).
- Seidman, Steven 1994. Introduction. Teoksessa Seidman, Steven (toim.) The postmodern turn: new perspectives on social theory. Cambridge: Cambridge University Press, 1–23.
- Thornton, Sarah 2005 [1995]. The social logic of subcultural capital. Teoksessa Gelder, Ken (toim.) The subcultures reader, 2. painos. London: Routledge, 184–192.
- Thorpe, Holly 2011. Snowboarding bodies in theory and practice. New York: Palgrave Macmillan.
- Thorpe, Holly & Wheaton, Belinda 2011. ‘Generation X Games’, action sports and the Olympic movement: Understanding the cultural politics of incorporation. Sociology 45 (5), 830–847.
- Tomlinson, Alan, Ravenscroft, Neil, Wheaton, Belinda & Gilchrist, Paul 2005. Lifestyle sports and national sport policy: an agenda for research. Report to Sport England, March 2005.
- Wagg, Stephen, Brick, Carlton, Wheaton, Belinda & Caudwell, Jayne 2009. Key concepts in sport studies. London: Sage.
- Wheaton, Belinda 2004. Understanding lifestyle sports: consumption, identity and difference. London: Routledge.
- Wheaton, Belinda 2013. The cultural politics of lifestyle sports. Abingdon: Routledge.

Anna-Liisa Ojala, FM, YTM, liikunnan yhteiskuntatieteiden tohtorikoulutettava Jyväskylän Yliopistossa. Ojala valmistelee väitöskirjaa lumilautailijoiden urapolkuja raamittavista asenteista, olosuhteista ja resursseista Opetus- ja Kulttuuriministeriön rahoituksella.

Hannu Itkonen, YTT, liikuntasosiologian professori Jyväskylän yliopistossa.